

DOI: 10.30840/2413-7065.1(82).2022.256277

**ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«30 РОКІВ ІНСТИТУТУ УКРАЇНОЗНАВСТВА:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ»**

24 січня 2022 р. Науково-дослідному інституту українознавства МОН України виповнилося 30 років. На пошанування цієї ювілейної дати співробітники НДІУ 25 січня 2022 р. організували й провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію «30 років Інституту українознавства: минуле, сучасне, майбутнє». Науковці та освітяни України обговорили вагомий внесок цієї наукової інституції у творення сучасного українознавства, формування концепції та становлення Інституту українознавства, актуальні питання розвитку українознавства, осмислювали й актуалізували проблеми, які турбують українське суспільство на початку XXI ст., та пропонували шляхи їх розв'язання.

Задля успішного проведення наукового форуму був сформований організаційний комітет. Його очолив к. і. н.,

директор НДІУ С. Наливайко, заступником голови оргкомітету став д. і. н., заступник директора НДІУ П. Гай-Нижник. До оргкомітету увійшли: д. і. н., професор, провідний науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ Т. Бевз; помічник директора НДІУ Г. Богданович; к. і. н., науковий співробітник відділу військово-патріотичного виховання НДІУ А. Бондаренко; к. філос. н., старший науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ С. Бойко; д. і. н., доцент, завідувачка відділу історичних пам'яток НДІУ І. Ворончук; к. і. н., завідувачка відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ О. Газізова; завідувачка відділу кадрів НДІУ І. Дорошенко; д. філос. н., доцент, завідувач кафедри історії філософії Київського

національного університету імені Тараса Шевченка Т. Кононенко; к. і. н., завідувачка відділу історичних студій НДІУ І. Краснодемська; д. філос. н., професор, завідувач відділу військово-патріотичного виховання НДІУ В. Крисаченко; к. соціол. н., доцент, завідувачка відділу філософії та геополітики НДІУ К. Настояща; к. і. н., завідувач відділу української етнології НДІУ Ю. Фігурний; науковий співробітник відділу української етнології НДІУ О. Чирков.

Оргкомітет провів низку засідань, на яких обговорювалися напрямки роботи наукового заходу, його змістове наповнення та формат.

Треба відзначити, що підготовка та проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції відбувалися у контексті фундаментальних науково-дослідних робіт, які фінансуються з державного бюджету МОН України та виконуються науковими співробітниками НДІУ у 2022 р., зокрема: 1. «Українське повсякдення ранньомодерної доби: правові та соціальні практики» (керівник – Ворончук І. О.);

2. «Етнокультурний розвиток сучасного українського суспільства в умовах політики реваншу Російської Федерації» (керівник – Фігурний Ю. С.); 3. «Гуманітарні пріоритети консолідації українського суспільства: соціально-ціннісні виміри» (керівник – Крисаченко В. С.); 4. «Концепт ідентичності українства в умовах соціокультурних трансформацій: загрози національній безпеці в гуманітарній сфері» (керівник – Газізова О. О.); 5. «Громада українців Криму: формування, стан, перспективи і асиміляційні загрози (кінець XVIII – початок XXI ст.)» (керівник – Краснодемська І. Й.).

Попри карантинні труднощі у вівторок 25.01.2022 р. з дотриманням усіх рекомендацій МОЗ України науковий форум відбувся. З 9.30 до 10.00 здійснено реєстрацію учасників заходу. У цей же час відбувалася презентація наукового доробку співробітників НДІУ, яку організувала бібліотекар О. Міт'яй. О 10.00 відбулося урочисте його відкриття.

Директор НДІУ С. Наливайко виступив з програмною доповіддю «30 років Інституту українознавства: минуле,

Науковий доробок співробітників НДІУ

сучасне, майбутнє», у якій розкрив основні етапи розвитку НДІУ та окреслив шляхи його подальшого розвою.

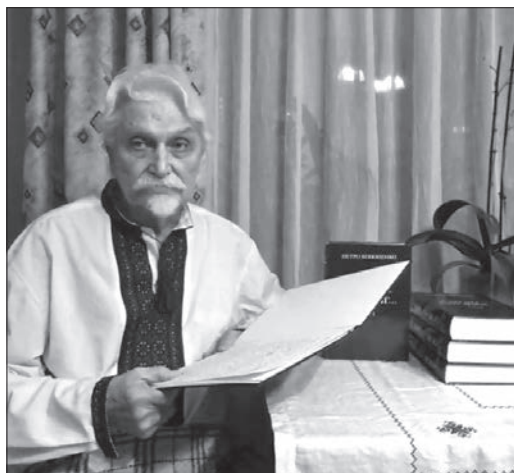
З привітанням від очільника МОН України С. Шкарлета виступив заступник Міністра освіти і науки України з питань європейської інтеграції О. Шкуратов. Зокрема, в ньому зазначалося: «Історія Інституту, який є ровесником незалежної України, – це результат складного і багатогранного наукового та творчого пошуку, що увібрав найкращі надбання і традиції вітчизняного українознавства для розбудови нашої держави та формування української мови як державної. Здобутки та досягнення науковців Інституту з розвитку українознавства як основи формування світогляду українського народу, піднесення рівня національної свідомості суспільства, ідеології та політики суспільного розвитку та державотворення – це лише незначна частина доробку. Вагомий внесок робить Інститут у пріоритезацію українознавства в системі національної освіти, для посилення гуманітарних пріоритетів консолідації українського

*Заступник Міністра освіти і науки України
О. Шкуратов*

суспільства, а в міжнародному науковому та дослідницькому просторі – для поєднання українознавства та світового українства». Також С. Шкуратов наголосив, що керівництвом МОН України прийнято рішення щодо збільшення фінансування НДІУ у 2022 р.

Потім учасники форуму заслухали відеопривітання від засновника НДІУ, доктора філологічних наук, професора, академіка П. Кононенка, у якому було відзначено вагому роль НДІУ в українському державотворенні: «Національному науково-дослідному інституту українознавства – 30 років. Він – ровесник української нації і держави, що в процесі розвою світової цивілізаційно-культурної системи відзначає 30-річний ювілей з часу проголошення суверенітету, соборності і незалежності. Агресивні реакційні сили і сьогодні облягають нашу рідну Батьківщину всіма засобами гібридної війни. Непереможну українську націю і державу підтримують прогресивні сили світу, бо Україна звиятно бореться і за їхню свободу, за щасливу будучину народів Європи і Азії, Африки і Австралії, мирних Землі і Неба. Віками перлина світової цивілізаційно-культурної системи Україна жила жагучою мрією свободи і незалежності. Ми реалізували мрію про незалежність у здійсненні історичної пам'яті та національної ідеї в процесі національно-визвольних революцій. Ми – представники щасливої генерації і щасливої долі, бо не обмежувались спогляданням героїчної боротьби, а були, є і будемо невтомними лицарями козацько-шевченківського прометеїзму, навіть саможертвними працелюбами, які відродили наукове українознавство, піднесли його на рівень визнаної міжнародної системи розвитку, поступу буття

Засновник НДІУ П. Кононенко

і свідомості, однієї з провідних наукових світових систем. Нині жодна доленосна міжнародна акція не обходить проблеми України. У цьому тріумфі є й доля нашої праці. Не спиняймося, ще тільки розпросторюється ера україноцентризму. Любімо Україну! Слава Україні!».

Привітання учасникам конференції виголосив Президент НАПН України В. Кремень. Він нагородив від Президії Національної академії педагогічних наук України колектив Науково-дослідного інституту українознавства МОН України Почесною грамотою за вагомий внесок у розвиток українознавства, вивчення України, українців й українськості у досвіді спільнотного культуротворення, впровадження здобутків українознавства в освітню практику та з нагоди 30-річчя від дня заснування Інституту.

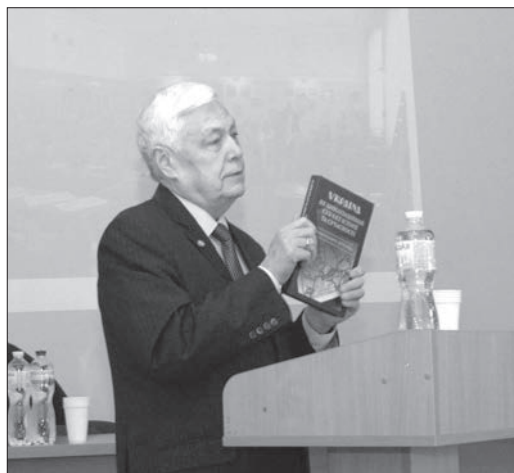
У своєму виступі доповідач відзначив, що, перебуваючи на посаді міністра освіти і науки України впродовж 1999—2005 рр., він активно переймався українізацією національної освіти. Виступаючи звернув увагу присутніх, що в умовах реваншистської політики РФ щодо України й українців зростає роль

українознавства в українському державотворенні та націєтворенні. В. Кремень повідомив учасників форуму, що він ініціює підготовку рамкової Угоди про співпрацю між НАПН та НДІУ в галузях освіти, педагогіки та українознавства.

Президент НАПН України В. Кремень

Віце-президент НАН України, голова секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, академік НАН України С. Пирожков привітав учасників форуму та вчених-українознавців з визначною подією та зачитав лист від Президента Національної академії наук України академіка А. Загороднього. Зокрема, у ньому відзначено: «Створений на початку 90-х рр. ХХ ст. Інститут зробив вагомий внесок у дослідження на міждисциплінарній основі проблем українознавства, патріотичне виховання українських громадян, поширення знань про Україну за кордоном. Впевнений, що ваш значний професійний досвід і відданість ідеалам української науки й надалі служитимуть запорукою нових вагомих здобутків Інституту, підвищенню його значення у розбудові незалежної Української держави». Також С. Пирожков відзначив

Віце-президент НАН України С. Пирожков

нагальну потребу до тісної взаємовигідної співпраці НДІУ з академічними інститутами НАН України.

Декан історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка І. Патриляк у своєму виступі сказав: «Символічно, що модерне українознавство постало саме у Києві, а точніше, у Київському університеті імені Тараса Шевченка. На жаль, сучасні українські можновладці ставилися до української гуманітаристики загалом й українознавства зокрема фактично

Декан історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка І. Патриляк

прохолодно. Особливо це проявилось у їх недостатньому фінансуванні. У 2014 р. Україна розпочала пожинати плоди цієї ганебної антидержавної політики. Попри всі негаразди українським вченим треба гуртуватися і боротися. Бажаю вам оптимізму, міцних нервів і плідної співпраці з колегами. Разом ідемо до нових звершень на ниві української гуманітаристики».

З особистим привітанням учасникам наукового форуму виступив голова правління Товариства «Знання», президент Університету сучасних знань України В. Кушерець. Зокрема, він наголосив: «Сьогодні не тільки день народження НДІУ МОН України, а й Центру українознавства Товариства «Знання». Наші заклади завжди успішно співпрацювали в ім'я розбудови Української держави. Центр українознавства Товариства «Знання», а з 2008 року він перетворився ще й на університет українознавства, який проводить надважливу просвітницько-патріотичну роботу серед українського загалу для подальшої їхньої поінформованості щодо минулого та сьогодення України. У цих освітніх процесах були задіяні й науковці Інституту українознавства (наприклад, знаний український археолог, історик, етнолог й українознавець Л. Залізняк. – Ю. Ф.). Українська громадськість відзначила успішність цього всеукраїнського лекторію. У часи гібридної російської агресії зростає роль українознавства. Очільники РФ, а саме В. Путін, знову прагнуть знищити Українську державу й остаточно поглинути український народ. Тому нам треба об'єднуватися й активно протидіяти ворожій агресії. Науковцям НДІУ треба продукувати нові знання, ідеї, концепції й парадигми, а ми

*Голова правління Товариства «Знання»
В. Кушерець*

будемо використовувати їх для протидії російській гібридній (інформаційній та інтелектуальній) агресії. Разом до Перемоги!».

Заступник директора Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Збройних сил України В. Топальський зачитав вітальну адресу від тимчасово виконуючого обов'язки начальника НДЦ гуманітарних проблем ЗСУ О. Шевчука. Зокрема, там було відзначено: «Значний внесок вашого Інституту у здійсненні наукових досліджень в галузі українознавства, науковому забезпеченні українознавчого складника в системі освіти і виховання України, поширенні наукової та науково-популярної інформації про Україну й українство у світі сприяють формуванню ідеології та політики в сучасній Україні, єдності інтересів українців та зміцненню зв'язків з українцями та українознавчими центрами за кордоном. Вам є чим пишатись, адже завдяки вашим здібностям, зваженим рішенням, енергії та досвіду сьогодні ви є сучасним науковим Інститутом, якому притаманні постійний творчий пошук,

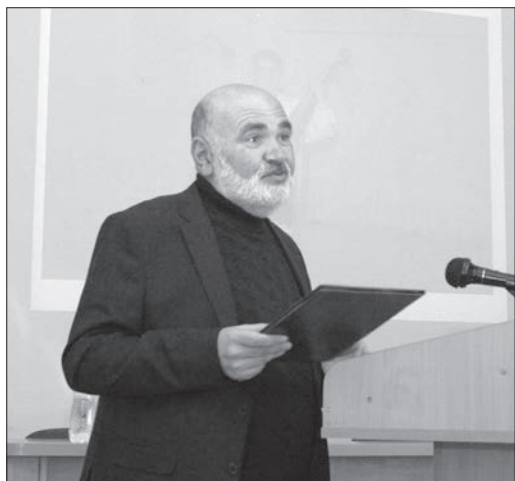
багатогранність міжнародних зв'язків, популяризація українознавства та здатність творчо виконувати поставлені завдання».

Також полковник Збройних сил України В. Топальський наголосив: «Ми всі зараз перебуваємо на фронті – хто на Сході України, хто на гуманітарному. Кожен український військовослужбовець повинен знати, за що він воює, за що він ризикує своїм життям. Воєнна техніка – це добре, але ідеологія, саме українська державницька ідеологія має посприяти перемозі над російськими загарбниками та їх посіпаками. Україна має бути згуртованою. Я бажаю перемоги українцям!».

Заступник директора НДЦ гуманітарних проблем ЗСУ В. Топальський

Голова Київської обласної організації Національної спілки краєзнавців України Г. Савченко відзначив, що НСКУ, як і НДІУ, намагається пізнати минуле України і потім донести це знання до її громадян. Багатолітній очільник НСКУ П. Тронько вважав, що 30-річчя – це юнацький вік, а тому НДІУ має великий потенціал для свого розвитку. Плідна

*Голова Київської обласної організації
Національної спілки краєзнавців Г. Савченко*

співпраця НСКУ та НДІУ дає підстави голові НСКУ О. Реєнту нагородити колектив Інституту українознавства Почесною грамотою за вагомі досягнення у галузі краєзнавства, дослідження й збереження пам'яток матеріальної та духовної культури України. Зараз перед Українською державою та її громадянами постали серйозні виклики з боку рваншистських, неоімперських сил РФ. Саме тому ми маємо бути єдиними на фронті української гуманітаристики.

Кандидат наук з державного управління, голова установи «Цифрова репутація» В. Таран у своєму вітальному слові відзначив, що він як політолог і політичний експерт відстежує роботу української законодавчої влади. Так, на порядку денному Верховної Ради України на найближчі декілька тижнів не актуалізовані питання щодо оборонної політики й обороноздатності України у протидії агресії РФ. Чомусь вони не на часі. Натомість правляча політична партія активно просуває свої власні пріоритети. Зокрема, російськомовний телевізійний канал «Дом», який мав мовити

лише на Луганську та Донецьку області, тепер планує отримати право мовлення на всю Україну, й, використовуючи його можливості (загальнонаціональне телепокриття), влада буде піарити себе. На противагу цьому інформацію про можливу повномасштабну агресію РФ супроти України українське громадянське суспільство, на відміну від влади, сприймає адекватно. Так, згідно з соціологічним опитуванням, зросла кількість українських громадян, які зі зброєю в руках готові захищати власну державу. «Нам треба пам'ятати свою історію й робити правильні висновки з помилок і негараздів минулого. У 1917 – 1921 рр. українські політики бездарно програли, на противагу їм, воїни й освічені громадяни до останнього тримали фронт і боролися за державність. Вже на початку ХХІ ст. Україна знову перебуває в епіцентрі протистояння з агресивною, авторитарною неоімперією – РФ. Щоби перемогти агресора, українським громадянам треба бути пильними і згуртованими. Я переконаний, що НДІУ формує фундамент для потужної української

Голова ГО «Цифрова репутація» В. Таран

держави й української гуманітаристи-ки», – наголосив В. Таран.

На адресу учасників конференції надійшло привітання від академіка-секретаря відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директора ІМФЕ імені М. Т. Рильського НАН України Г. Скрипник. Його урочисто оприлюднили поважні гості: вчений секретар ІМФЕ імені М. Т. Рильського НАН України, кандидат історичних наук К. Бех та провідний науковий співробітник відділу «Український етнологічний центр» ІМФЕ імені М. Т. Рильського НАН України, кандидат історичних наук Г. Бондаренко. Зокрема, у ньому зазначалося: «Дирекція та науковий колектив Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України сердечно вітають колектив Науково-дослідного інституту українознавства МОН України з 30-річчям діяльності. Ваша установа сьогодні належить до одного з провідних центрів із українознавчих досліджень, де вчені привідкривають завісу славетної минушини та здійснюють високу місію популяризації історії та культури нашої держави. Незмінним пріоритетом для вашого Інституту є розвиток українознавства як основи формування світогляду українського народу, піднесення рівня громадянської та національної свідомості суспільства, сприяння поступу та удосконалення основ гуманітарної політики держави. Науковому колективу вдалося створити та блискуче реалізувати низку надзвичайно цінних, загальнонаціональних патріотичних проєктів; організувати та підтримати надалі ефективну міжнародну наукову співпрацю, що є надзвичайно важливим для престижу держави. Упродовж свого 30-річчя

Інститут за результатами наукових досліджень опублікував низку фундаментальних, довідково-методичних та монографічних праць за профільним напрямом. Віримо, що ваша діяльність піднесе й розширить рівень та значимість українознавчих досліджень не тільки у сфері вітчизняної науки, а й буде розвиватися як окремих напрямів в іноземних освітньо-наукових центрах».

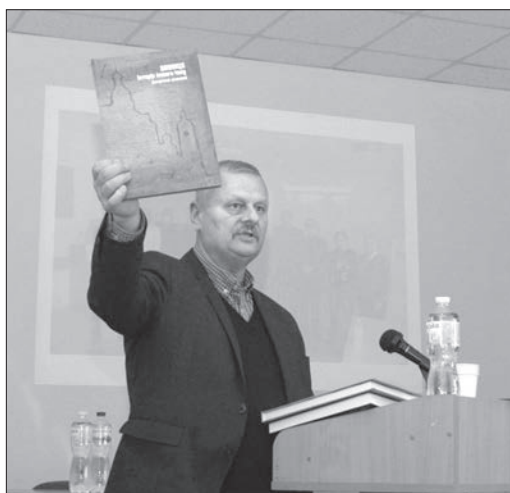
Від імені колективу Національного університету біоресурсів і природокористування України завідувач кафедри міжнародних відносин та суспільних наук НУБіП України В. Стрілець та доктор політичних наук А. Гальцов зачитали привітання від т.в.о. ректора НУБіП України В. Ткачука. Зокрема, там наголошувалося: «За порівняно невеликий час ваш Інститут своїми науковими дослідженнями вніс великий вклад у розвиток українознавства як основи формування світогляду українського народу, у справу піднесення рівня громадянської та національної свідомості суспільства

Завідувач кафедри міжнародних відносин та суспільних наук НУБіП України В. Стрілець

як базових засад ідеології та політики суспільного розвитку й державотворення України, у підготовку наукових кадрів. Усі досягнення стали можливими лише завдяки наполегливій та відданій праці науковців та співробітників Інституту. Бажаємо творчих злетів, невичерпного джерела енергії й оптимізму, нових починань, перспективних проєктів, щастя, процвітання, сили духу, радості й задоволення від щоденної праці та надалі відкривати свої двері талановитій молоді, передавати їй знання та багатий науково-практичний досвід, адже молоді науковці країни є багатством, запорукою процвітання нашої рідної України!».

Завідувач відділу українознавства Вінницької академії безперервної освіти В. Лазаренко оприлюднив вітання від ректора цього закладу С. Древозюка. У ньому наголошувалося, що «Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти і науки України створювався наполегливою працею національно свідомих співробітників. Впродовж 30-ти років зусиллями колективу розвивався та утверджувався заклад, його славні традиції і головна з них – підготовка плеяди яскравих науковців, фахівців та фундаментальних праць з українознавства, послідовних, діяльних та ефективних контактів з українською діаспорою. Низький уклін і вдячність вам за наполегливу працю, людську енергію, розум, душу і небайдужість, які були вкладені в українознавчу справу щодо збереження української ідентичності та народознавчих надбань. Ефективний розвиток Інституту є можливим за наявності дружного колективу однодумців – високопрофесійних фахівців, наукова діяльність яких є справою життя та честі кожного працівника».

*Завідувач відділу українознавства
Вінницької академії безперервної освіти
В. Лазаренко*

Доктор історичних наук С. Кагамлик від колективу Центру українознавства філософського факультету КНУ імені Тараса Шевченка виголосила привітання колегам-українознавцям: «Поставши як інституція у часи державотворчого піднесення і становлення української незалежності на початку 90-х років ХХ ст., ви стали гідними продовжувачами українознавчих студій, започаткованих Михайлом Максимовичем у Київському університеті. Завдяки зусиллям наукового колективу Інституту українознавство є сьогодні визнаним у світі науковим та освітнім напрямком. Ваш Інститут органічно співпрацює з науково-педагогічними центрами всієї України, є координаційним центром українознавчих досліджень у світовому масштабі. Шановні колеги! Ви утвердили українознавство як інтегративну науку та філософію виховання й освіти. Ваші ідеї й наукові обґрунтування допомагають впровадженню інновацій в українську освіту та відстоюють національні інтереси. Тож велика подяка вам за Вашу натхненну

*Старший науковий співробітник
Центру українознавства КНУ
імені Тараса Шевченка С. Казамлик*

працю на ниві українознавства, в ім'я нашої незалежної і вільної України».

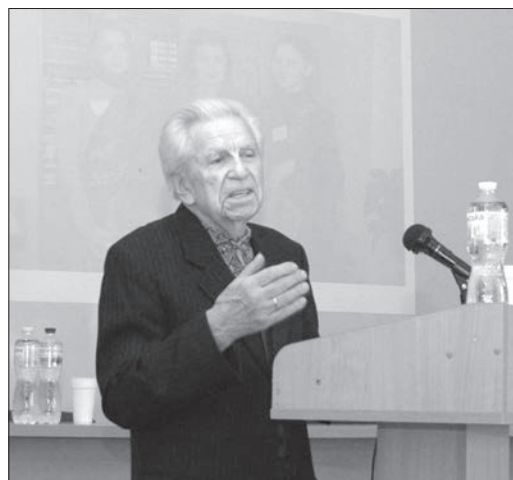
У привітанні від директора Національного інституту стратегічних досліджень О. Богомолова, зокрема, наголошувалося, що, без сумніву, наукові напрацювання Інституту і багаторічний досвід вивчення нашої Батьківщини сприяють всебічному розвитку України і формуванню національної ідентичності українського суспільства.

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, корекційної освіти та менеджменту Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського Л. Іваненко привітала вчених-українознавців з 30-літнім ювілеєм та побажала творчого натхнення й успішної праці на благо України.

У привітанні від українського вченого, громадського та політичного діяча, письменника, перекладача, доктора фізико-математичних наук, професора, заступника міністра освіти і науки України у 2008—2010 рр. та з вересня 2014 р. по вересень 2019 р. М. Стріхи йшлося

про важливу роль Інституту українознавства у впровадженні в навчально-освітній процес середньої та вищої школи українознавства як навчальної дисципліни.

На пленарному засіданні з доповіддю «Електронне українознавство як нове явище в інформаційному просторі» виступив доктор історичних наук, професор кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки КНУ імені Тараса Шевченка Я. Калакура. Доповідач наголосив про вагому роль електронного українознавства у розвитку системи інтегративних знань про Україну та світове українство у світовому часопросторі.

*Професор кафедри архівознавства
та спеціальних галузей історичної науки
КНУ імені Тараса Шевченка Я. Калакура*

Кандидат філософських наук, доцент Національного транспортного університету Е. Юрченко виголосив доповідь «Актуальність ідей класичної української геополітики (Ю. Липа та М. Колодзинський) в міжнародних процесах першої половини ХХІ сторіччя», у якій проаналізував значення праць українських геополітиків для сучасного українського державотворення.

Доцент Національного транспортного університету Е. Юрченко

У свою чергу доктор історичних наук, старший науковий співробітник Центру українознавства філософського факультету КНУ імені Тараса Шевченка С. Кагамлик у доповіді «Здобутки Центру українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка в контексті утвердження української незалежності» проаналізувала вагомі напрацювання Центру українознавства КНУ за більше ніж 20 років.

Професор Державного університету телекомунікацій В. Ятченко

Доктор філософських наук, професор, професор Державного університету телекомунікацій В. Ятченко у виступі «Позитивістська парадигма дослідження української історії М. Грушевським» здійснив порівняльний аналіз наукових праць вченого, присвячених українознавчій проблематиці.

Кандидат філософських наук, старший науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ С. Бойко у доповіді «Впровадження українознавчих знань в освітній процес закладів загальної середньої освіти України: минуле і сучасність (результати досліджень науковців Науково-дослідного інституту українознавства)» намагалася досягнути сучасні негативні тренди у викладанні українознавства в закладах загальної середньої освіти. Вона проаналізувала досить таки критичний стан функціонування українознавства як навчальної дисципліни в освітньому просторі Української держави. Дослідниця переконана, що наразі викладання українознавства в школі тримається лише на ентузіастах. Також С. Бойко виокремила низку факторів, які негативно впливають на впровадження українознавчих знань в освітній процес закладів загальної середньої освіти України. Передусім це: 1) критична залежність викладання українознавства в школах від керівництва об'єднаних територіальних громад; 2) скорочення фінансування закладів культурної сфери (бібліотек, будинків культури тощо) та звільнення із займаних посад співробітників цієї важливої галузі (бібліотекарів й інших працівників); 3) заміщення викладання українознавства іншими гуманітарними навчальними предметами (наприклад – християнською етикою).

Старший науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ С. Бойко

Тому, наголосила виступаючи, для повернення українознавства як архіважливої навчальної дисципліни в освітній простір Української держави є нагальна потреба у координації зусиль керівництва МОН України, вчених НДІУ, вчителів, батьків і широкого українського загалу.

Завідувач відділу українознавства Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти» В. Лазаренко під час свого виступу «Українознавство як школа національного мислення в освітньому процесі України» наголосив, що українознавство є вагомим чинником для формування україноцентричного світогляду звичайних українських громадян. Українознавство, на його думку, активно сприяє позбавленню українців залишків імперського й тоталітарного спадків. Зокрема, його рідна «Вінниця у період Національно-визвольних змагань українського народу 1917–1921 рр. тричі була тимчасовою столицею Української Народної Республіки доби Директорії, й саме

відзначення таких пам'ятних дат наразі є на часі». Також В. Лазаренко наголосив: «НДІУ є для нас усіх дороговказом, орієнтиром, носієм важливої інформації, вчені-українознавці передають нам знання, які ми у свою чергу будемо доносити до учнів. Для розбудови Української держави конче потрібні патріотичні й фахові кадри. Для того, щоби ми підготували саме таких громадян, треба вже зараз виховувати в учнів так звані компетентності (вміння, знання, навички тощо), які їм стануть у нагоді в дорослому житті».

Науковий співробітник відділу української етнології НДІУ О. Чирков виголосив доповідь «Періодизація етнокультурного розвитку українського суспільства в умовах політики реваншу РФ останніх 30 років», в якій він, зокрема, відзначив: «Нагальна проблема етнокультурного розвитку українського суспільства полягає у якнайшвидшому завершенні трансформації частини постсовєтського суспільства у самодостатню й самобутню націю сучасного типу, інтегровану до європейських та євроатлантичних міжнародних організацій, світоглядно належну до європейської спільноти народів. Ефективне протистояння російській політиці реваншу на полі етнокультурних процесів потребує наукового обґрунтування, комплексу управлінських рішень, використання слабких її сторін та позитивних для України тенденцій розвитку. Українська наука запропонувала низку пропозицій, частина з яких втілена у практику в освітній, науковій, інформаційній, мовній, релігійній та інших сферах. Моніторинг за впровадженням змін в етнокультурну сферу українського суспільства, за реакцією суспільства на російський

реваншизм, а також аналітичне осмислення поточних змін на етнокультурному полі необхідні для оперативного удосконалення державної політики у цій галузі, а також діяльності різних суб'єктів політики України (партій, громадських організацій, громадян)».

Науковець Т. Єрмашов у виступі «Спадщина С. Єфремова: перспективи для сучасного українознавства» охарактеризував вагоме значення комплексного вивчення творчого доробку видатного титана українського відродження ХХ ст. Виступаючи наголосив, що неможливо фахово розвивати модерну українознавчу науку без врахування цінних праць попередників. Оскільки С. Єфремов є фундатором наукового українознавства, то системне осмислення його напрацювань допоможе дослідникам актуалізувати концептуальні ідеї геніального українця та їх творчого застосування задля поступального розвитку модерних українознавчих студій.

Науковець Т. Єрмашов

Кандидат історичних наук, завідувач відділу української етнології НДІУ Ю. Фігурний представив учасникам

Завідувач відділу української етнології НДІУ Ю. Фігурний

конференції збірник наукових праць «Фундатор модерного українознавства-українолюбства. Збірник на пошану Петра Кононенка з нагоди 90-річчя». Зокрема, він зазначив: «На нашу думку, якби українські владоможці у 90-х рр. ХХ ст. і на початку ХХІ ст. активно провадили поступальну україноцентричну політику, у тому числі й підтримували розвиток українознавства як інтегративної науки, навчальної дисципліни та квінтесенції національно-патріотичного світогляду, не було б «русской весни» в Криму, на Сході й Півдні України. На превеликий жаль, українська влада, як минула, так і сучасна, недостатньо, на нашу думку, приділяє уваги україноцентричній гуманітарній політиці загалом й підтримці сталого функціонування українознавства зокрема».

Кандидат історичних наук О. Трачук у доповіді «Віхи соціально-економічного та культурного розвитку українців та їхніх предків від неоліту до ХVІІІ ст.» виокремив й обґрунтував власну періодизацію цивілізаційного розвитку українського народу від найдавніших часів

Кандидат історичних наук О. Трачук

до XVIII ст. Виступаючий запропонував створити під патронатом МОН України наукову групу для комплексного вивчення значущих й актуальних проблем української гуманітаристики.

Методист відділу українознавства Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти» О. Козаченко у виступі «Українознавство як система національного виховання в сучасному державотворенні»

*Методист відділу українознавства
Вінницької академії безперервної освіти
О. Козаченко*

проаналізувала вагоме місце українознавства в навчальному процесі та його важливе значення для формування у молодого покоління українців патріотичного мислення й державницького світогляду. «Мое кредо як патріотки й педагога, – наголосила виступаюча, – українознавство має обов'язково викладатися в закладах освіти України». О. Козаченко переконана, для того щоби повернути українознавство як повноцінну навчальну дисципліну в освітній процес закладів загальної середньої освіти України, треба започаткувати активну співпрацю педагогів, батьків і громадських організацій. Лише така комплексна взаємодія допоможе повернути українознавству втрачені позиції та посилити його вагому роль в українському державотворенні.

На завершення заходу директор НДІУ С. Наливайко подякував усім учасникам Всеукраїнської науково-практичної конференції «30 років Інституту українознавства: минуле, сучасне, майбутнє» за активну участь в обговоренні актуальних проблем українознавства та вагому роль у його розвитку НДІУ МОН України.

Науковий співробітник відділу інформаційного забезпечення та наукових комунікацій О. Сцібан здійснив фотофіксацію наукового форуму.

Юрій ФІГУРНИЙ

orcid.org/0000-0002-6463-0920

кандидат історичних наук, завідувач
відділу української етнології НДІУ

Ольга ШАКУРОВА

orcid.org/0000-0001-9842-2997

кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
відділу української етнології НДІУ